

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Журнал заснований у 1918 році

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Економіка і управління

Том 30 (69). № 6, 2019

Частина 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

Головний редактор:

Горник Володимир Гнатович – доктор наук з державного управління, доцент, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Члени редакційної колегії:

Белякова Оксана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Менеджмент та підприємництво на морському транспорті» Азовського морського інституту Національного університету «Одеська морська академія».

Бойченко Еліна Борисівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Кисельов Володимир Борисович – доктор технічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту муніципального управління та міського господарства Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Корнєєв Володимир Вікторович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та обліку Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Кравченко Сергій Олександрович – доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Медведєв Микола Георгійович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри загально-інженерних дисциплін та теплоенергетики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Кучабський Олександр – доктор габілітований, професор кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща).

Міхальські Томаш – доктор габілітований, професор кафедри океанографії Гданського університету (Польща).

Хлобистов Євген Володимирович – доктор економічних наук, професор, Вища школа економіки та гуманітаристики в м. Бельсько-Бяла (Польща).

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet

**Вченою радою Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
(протокол № 4 від 20.12.2019 року)**

Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 15716-4187Р від 28.09.2009 року)

Видання входить до «Переліку друкованих фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 28 грудня 2017 № 1714 (Додаток 7)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Сторінка журналу: www.econ.vernadskyjournals.in.ua

ISSN 2523-4803 (print)
ISSN 2707-1103 (online)

© Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2019

ЗМІСТ

1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Громова Т.М., Гринишин М.І.

МІСЦЕ УКРАЇНИ В СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....1

2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Бабенко К.Є.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІЙ.....5

Бусарєв Д.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНИХ
УМОВ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ.....10

Даниленко Н.Б., Стадник М.Є.

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.....15

Колокольчикова І.В.

ФОРМУВАННЯ РИНКОВОГО ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
НА РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....24

Рожко Н.Я., Шинкаренко Н.В., Таранський І.П.

ОСТАННІ ТРЕНДИ РИНКУ ОВОЧІВ ТА ФРУКТІВ.....30

Сиротюк Г.В.

РОЛЬ БІОЕКОНОМІКИ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ.....35

Шапошнікова І.О.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕРВИННОГО РИНКУ ЖИТЛА.....40

3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Буднік О.М.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ В УМОВАХ РИНКОВИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ48

Горобченко О.А., Скрипник Т.С.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
РОСЛИННИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ СНІГУРІВСЬКОГО РАЙОНУ.....53

Капінус Л.В., Полуда Т.А., Ніколаєнко І.В.

МАРКЕТИНГОВІ SMM-ТЕХНОЛОГІЇ ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОНЛАЙН-РИНКУ.....59

Нижник Т.Ю., Стеценко В.А.

ВРАХУВАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ АСПЕКТІВ
ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ЗБУТУ.....65

Прокопенко Я.Г.

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ В ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ АПК.....70

Швець Ю.О.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ.....76

4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Завгородній А.В.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ.....82

Панкова Л.І.

КОНСОЛІДАЦІЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ
ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ.....86

5. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Кисельова Р.А.

СКЛАДНИКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЗОНИ ЗРОШЕННЯ.....92

Попик О.В., Хумарова Н.І.

«ПРОСТІР СВОБОДИ»: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДВАЛИНИ
ІНКЛЮЗИВНОСТІ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ.....98

6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Гулик Т.В., Гулик В.А., Канівець А.Д.

ОБґРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ
ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В УМОВАХ ПІДПРИЄМСТВА.....104

Печенюк А.П., Печенюк А.В.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ТУРИСТИЧНИХ
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД.....110

7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Долбнєва Д.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ
УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НЕЦІЛЬОВОГО
ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ.....116

Примуш Ю.С., Альошина Ю.Г.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ
ДЕБИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ МІЖ КОМУНАЛЬНИМИ
ГОСПРОЗРАХУНКОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ
ТА БЮДЖЕТНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....121

CONTENTS

1. ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

Hromova Tetiana, Hrynyshyn Maria

A PLACE OF UKRAINE IS IN A MODERN WORLD ECONOMY..... 1

2. ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Babenko Kristina

METHODOLOGICAL PROVISION OF TERRITORY COMPETITIVENESS ASSESSMENT..... 5

Busariyev Dmytro

RESEARCH OF THE INTERNATIONAL EXPERIENCE OF FORMING SAFE
CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF A FUEL AND ENERGY COMPLEX..... 10

Danilenko Natalia, Stadnik Miroslava

NATIONAL FOOD SECURITY OF UKRAINE:
THEORETICAL AND ANALYTICAL OVERVIEW..... 15

Kolokolchukova Iryna

FORMATION OF MARKET DEMAND AND SUPPLY
IN THE MARKET OF FRUIT AND BERRY PRODUCTS..... 24

Rozhko Nataliya, Shynkarenko Nataliya, Taransky Igor

RECENT TRENDS AT THE MARKET OF FRUIT AND VEGETABLES..... 30

Syrotyuk Hanna

IMPORTANCE OF BIOECONOMY IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT..... 35

Shaposhnikova Inna

CURRENT DEVELOPMENT TRENDS IN THE PRIMARY HOUSING MARKET..... 40

3. ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Budnik Olga

AGRICULTURAL COOPERATION IN THE MARKET TRANSFORMATION
CONDITIONS: THE CURRENT STATE AND THE DEVELOPMENT PROSPECTS..... 48

Horobchenko Oksana, Skrypnyk Tatiana

STATE AND OPPORTUNITIES OF DEVELOPMENT OF PRODUCTION OF CROP
PRODUCTION IN THE AGRARIAN ENTERPRISES OF SNIGIREVSKY DISTRICT..... 53

Kapinus Larysa, Poluda Tetiana, Nikolaienko Iryna

SMM-TECHNOLOGIES OF THE FOOD INDUSTRY
ENTERPRISES IN THE ONLINE MARKET..... 59

Nyzhnyk Taras, Stetsenko Viktoriia

CONSIDERATION OF BEHAVIORAL ASPECTS
WHEN DEVELOPING A SALES STRATEGY..... 65

Prokopenko Yaroslava

TRANSACTION COSTS IN THE AIC LOGISTICS SYSTEM..... 70

Shvets Yuliia

THEORETICAL AND APPLIED PRINCIPLES
OF ESTIMATION OF OPERATIONAL EFFICIENCY
OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT..... 76

4. DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY

Zavorodnii Andrii

INVESTMENT PROCESSES AS A STRATEGIC FACTOR
OF ACTIVIZING FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES..... 82

Pankova Liudmyla

CONSOLIDATION AND HARMONIZATION OF ECONOMIC INTERESTS
AS DETERMINANTS OF IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION..... 86

5. ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT AND ENVIRONMENT PROTECTION

Kyseliova Rima

COMPONENTS OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF AGRICULTURAL SECTOR DEVELOPMENT MANAGEMENT IRRIGATION ZONES.....92

Popyk Oleh, Khumarova Nina

«SPACE OF FREEDOM»: THEORETICAL BASES OF INCLUSION OF URBANIZED AREAS..... 98

6. MONEY, FINANCES AND CREDIT

Gulyk Tatyana, Kanivets Alena, Gulyk Vasyl

RATIONALE FOR THE FEASIBILITY OF IMPLEMENTING THE OPTIMIZATION OF THE CAPITAL STRUCTURE IN THE CONDITIONS OF THE ENTERPRISE.....104

Pecheniuk Alla, Pecheniuk Andrii

FINANCIAL ASPECTS OF CONSERVATION AND PROTECTION OF HISTORICAL AND CULTURAL OBJECTS OF RURAL COMMUNITIES.....110

7. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Dolbneva Deniza

FEATURES OF PERFORMING AND NECESSITY TO IMPROVE FINANCIAL INVESTIGATIONS MISUSE OF BUDGET FUNDS IN UKRAINE.....116

Prymush Yuliia, Aloshyna Yuliia

WAYS TO IMPROVE ACCOUNTING AND MANAGEMENT OF RECEIVABLES BETWEEN MUNICIPALITY SELF-SUPPORTING ENTERPRISES AND BUDGETARY ORGANIZATIONS.....121

Панкова Л.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет

Pankova Liudmyla

Cherkasy State Technological University

КОНСОЛІДАЦІЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

У статті досліджено процеси консолідації та гармонізації економічних інтересів як детермінанти підвищення якості життя населення регіону. Розглянуто результати інтегральної оцінки людського розвитку, що дозволило виявити диспропорційність якості життя населення по регіонах країни. Визначено, що поліпшення якості життя населення та зменшення диференціації територіального розвитку потребують процесів консолідації економічних інтересів у регіональній площині їх гармонізації та узгодження із загальнонаціональними інтересами, а також формування балансу економічних інтересів. Зазначено, що консолідація інтересів є інтеграцією діяльності суб'єктів регіонального господарювання, яка може бути отримана шляхом усунення різновекторності в системі економічних інтересів. Рекомендовано ключові етапи формування балансу економічних інтересів суб'єктів регіонального розвитку.

Ключові слова: економічні інтереси, консолідація, гармонізація, узгодження, балансування, реалізація регіональних економічних інтересів, якість життя населення регіону.

Постановка проблеми. Проблема консолідації та гармонізації економічних інтересів є однією з ключових у регіональній економіці та потребує свого практичного вирішення у площині соціального та економічного розвитку території. Це цілком зрозуміло, тому що баланс інтересів є основним драйвером розвитку суспільства.

За сучасних умов децентралізації особливого значення ця проблема набуває з позиції підвищення ролі регіонів, що активізує розширення регіональних економічних інтересів та появу нових форм їх вираження.

Є значна диспропорція в якості життя населення регіонів, яка посилилася в умовах політичної нестабільності та військових дій на Сході України. Ця ситуація призводить до виникнення протиріч регіональних економічних інтересів із загальнонаціональними. У зв'язку з цим актуалізується необхідність дослідження консолідації та гармонізації економічних інтересів як основи підвищення якості життя суспільства та подолання як соціальних так і економічних диспропорцій розвитку регіонів країни.

Реалізація економічних інтересів території з урахуванням векторів соціальної політики безпосередньо впливає на якість життя населення, сприяє сталому розвитку регіональної економіки та країни. Для розуміння проблем формування ефективної моделі управління якістю життя населення необхідно враховувати регіональні особливості, конфлікт інтересів влади, населення та бізнесу. Усунення соціальних і економіч-

них диспропорцій, збереження стабільності є найважливішим завданням державного управління, що поєднує інтереси всіх членів суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню інтересів приділяли пильну увагу вчені різних напрямів науки. Так, значний внесок у формування і розвиток теорії інтересів було покладено представниками різних філософських шкіл, серед яких К. Гельвецій, П. Гольбах, Д. Локк, Г. Гегель та ін. Теоретичні проблеми, пов'язані з різними аспектами інтересів і їх взаємодії, розглядалися в роботах А. Сміта, К. Маркса, М. Вебера, А. Маршалла, К. Менгера, Ч. Фішера, Ф. Хайєка, Й. Шумпетера, М. Фрідмана, С. Туроу та інших.

Значний внесок у теорію економічних інтересів внесли українські дослідники В.Л. Безбожний, Н.І. Богомолова, О.М. Ляшенко, Н.М. Попова, О.С. Шаріпова, Н.В. Статівка [1-7]. Коло їхніх наукових розробок зосереджено на гармонізації економічних інтересів.

Разом з тим, незважаючи, на значний обсяг робіт з цієї проблеми, не до кінця вивчені методологічні підходи до дослідження процесів консолідації, гармонізації, узгодження, збалансування та реалізації регіональних економічних інтересів, що мають пряме відношення до рівня життя населення території. У зв'язку з цим з'являється необхідність більш поглибленого дослідження регіональних економічних інтересів відповідно до сучасних потреб реалізації принципів сталого розвитку суспільства.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження процесів консолідації, гармонізації економічних інтересів як детермінант підвищення якості життя населення регіону.

Виклад основного матеріалу. У сучасній географічній науці поняття якості життя розуміють як характеристику стану задоволення потреб та інтересів населення: соціальних, економічних, політичних, екологічних, духовних, що виражається сукупністю явищ і процесів, які визначають життя, працю, побут, духовний та інтелектуально-культурний розвиток людей [8, с. 287].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у документі 2001 року [9, с. 8] стверджує, що стратегії сталого розвитку «інтегрують економічні, соціальні та екологічні цілі суспільства, шукаючи компроміси там, де це неможливо», а Комісія ООН із сталого розвитку у 2002 році задекларувала, що обов'язковою складовою таких стратегій є «інтерактивний процес міркування та дій для досягнення економічних, екологічних і соціальних цілей у збалансований та інтегрований спосіб» [10, с. 8]. В Україні, Національною академією наук України визначено сучасні тенденції, стратегічні засади і напрями сталого розвитку нашої держави в глобальному середовищі на основі аналізу й оцінки «системних позицій щодо перетворення національного господарства України у стійку суспільну цілісність, здатну самовідтворюватися та самоорганізовуватися в напрямі вирішення конкретних соціально-економічних проблем» [11, с. 7]. Однак, визначені цільові орієнтири вимагають не лише економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні [12], а й відповідного управлінського забезпечення комплексного врахування, окрім економічних, ще й екологічних та соціальних інтересів суспільства в межах моделі «еко-соціальної ринкової економіки» [13]. О.М. Лібанова, розглядаючи напрями становлення в Україні соціальної держави, констатувала: «Ми маємо гармонізувати суспільні відносини і змінити ставлення людини до природи та її ресурсів» [14].

За результатами глобального дослідження «Індекс соціального розвитку», розробленого американською неурядовою організацією Social Progress Imperative за підтримки компанії «Делойт», Україна опинилася на 64 сходинці за рівнем соціального розвитку серед 146 країн світу. Індекс визначає рейтинги країн на базі показників, що мають безпосередній вплив на якість життя людей [15].

За рівнем Індeksu соціального розвитку Україна посіла місце між Кубою (63) і Македонією (65) та залишається у групі країн із розвитком вище середнього. Незначне покращення показників України відбулося у категоріях «Основні потреби людини», «Основи благополуччя» та «Можливості». Рівень ВВП України на душу населення підвищився із \$7,457 у 2017 році до \$7,668 у 2018 році [15].

За результатами цьогорічного Індeksu серед країн СНД, Україна поступилася Білорусі (46), Вірменії (55)

та Росії (60). Значним покращенням Індeksu вирізнялась Білорусь. Останню сходинку за рівнем соціального розвитку серед країн СНД посідає Таджикистан (106).

Розглянемо регіональний розріз результатів інтегральної оцінки людського розвитку, що дозволяє виявити диспропорційність якості життя населення по регіонах країни (табл. 1). Методика вимірювання регіонального людського розвитку (РЛР) розроблена фахівцями Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України за участю фахівців Державної служби статистики України.

Таблиця 1

**Інтегральна оцінка
регіонального людського розвитку**

Регіони	2015	2016	2017
АР Крим
Вінницька	3,7291	3,8262	3,8566
Волинська	3,8250	3,8700	3,8109
Дніпропетровська	3,7816	3,8279	3,7686
Донецька
Житомирська	3,5712	3,5656	3,5472
Закарпатська	4,0275	4,2995	4,0233
Запорізька	3,9546	3,8499	3,8184
Івано-Франківська	3,8923	4,3968	4,1554
Київська	3,8592	3,8229	3,7541
Кіровоградська	3,5650	3,6333	3,5257
Луганська
Львівська	4,0810	4,1922	4,1307
Миколаївська	3,8199	3,8647	3,8647
Одеська	3,7879	3,8017	3,7100
Полтавська	3,8530	3,8509	3,9103
Рівненська	3,7163	3,6738	3,6576
Сумська	3,6951	3,8151	3,7425
Тернопільська	3,8709	3,9584	3,9749
Харківська	4,1996	4,0752	4,0564
Херсонська	3,6090	3,6267	3,5438
Хмельницька	3,6479	3,6694	3,6188
Черкаська	3,7772	3,7325	3,7286
Чернівецька	4,1321	4,3624	4,2294
Чернігівська	3,6709	3,6475	3,7247

Джерело: [16, с. 37]

Наведена інтегральна оцінка регіонального людського розвитку враховує 33 показника, які об'єднані у 6 блоків відповідно до основних аспектів людського розвитку: відтворення населення; соціальне становище; комфортне життя; добробут; гідна праця; освіта [16, с. 37].

Глобалізація та регіоналізація місцевого розвитку є основними суперечливими факторами впливу на якість життя населення, що проявляються асиметричністю соціально-економічного розвитку країни в реалізації регіональних економічних інтересів. Поліпшення якості життя населення та зменшення диференціації територіального розвитку потребують процесів консолідації економічних інтересів в регіональній площині їх гармонізації та узгодження

з загальнонаціональними інтересами, а також формування балансу економічних інтересів.

Основними причинами регіональних диспропорцій рівня якості життя населення є неузгодженість та дисбаланс економічних інтересів, що впливає, перш за все, з об'єктивних протиріч між інтересами різних груп населення: особистими і громадськими, галузевими та регіональними, регіональними і груповими. Консолідація всіх видів регіональних інтересів може бути забезпечено шляхом проведення кропіткої організаційної роботи за погодженням існуючих суперечностей як процес інтеграції діяльності суб'єктів регіонального господарювання, який може бути досягнутий за умови усунення різновекторності в системі економічних інтересів.

Підвищення якості життя населення регіонів за рахунок формування балансу економічних інтересів суб'єктів економічної політики процес складний, динамічний та потребує вирішення широкого кола проблем, які умовно можна поділити на такі групи:

1. Теоретичного характеру:

– не визначено основні закономірності і тенденції розвитку регіону як суб'єкта виникнення економічних інтересів;

– не розкрито природу регіональних економічних інтересів в системі національних інтересів;

– не визначено інституційну площину консолідації, гармонізації, узгодження, балансування та реалізації регіональних економічних інтересів в умовах поширення процесів глобалізації та децентралізації.

2. Методологічного характеру:

– не визначено систему принципів, методів, інструментів та засобів консолідації, гармонізації, узгодження та балансування економічних інтересів суб'єктів господарювання на рівні регіону, і, як результат відсутній механізм реалізації регіональних економічних інтересів;

– відсутні методики оцінки, діагностування, балансування та прогнозування ключових інтересів, що унеможливило розробку ефективних стратегій регіонального розвитку за принципами сталого розвитку;

– відсутня модель формування балансу економічних інтересів суб'єктів регіонального розвитку.

Формування балансу економічних інтересів суб'єктів регіонального розвитку процес динамічний, складний та потребує реалізації ключових етапів (рис. 1).

Постійно зростаючі потреби населення та обмеженість ресурсів територій ускладнюють процеси узгодження та балансування ключових інтересів регіонального розвитку. Однак світова практика демонструє яскраві приклади, які дозволяють більш ефективно використовувати обмежені ресурси, що ґрунтуються на впровадженні смарт-спеціалізації в стратегії регіонального розвитку.

Так, смарт-спеціалізація розглядається в розвинених країнах в якості концептуальної моделі формування не лише інноваційної, а й соціально-економічної

політики в цілому. Вона передбачає виявлення і стимулювання розвитку унікальних галузей або видів економічної діяльності, що становлять власне спеціалізацію тих чи інших регіонів у рамках національної економічної системи.

Смарт-спеціалізація передбачає не стільки стимулювання інновацій, скільки активізацію довгострокових структурних змін в економіці регіону з орієнтацією на перспективу, тобто формування такої політики, яка дозволить регіону зайняти важливі ніші на глобальних ринках [16].

Смарт-спеціалізація в межах нової регіональної політики виконує функції:

– забезпечення консолідації, гармонізації ключових інтересів в парадигмі відносин «державна – регіон – суб'єкти економічного бізнес-середовища», а також узгодження та балансування їх в практичній площині регіонального розвитку;

– створення умов для підвищення якості життя населення за рахунок зміни структури і якості послуг соціальної сфери, створення нових можливостей для ведення бізнесу та реалізації бізнес-проектів, виявлення інноваційного потенціалу розвитку регіонів.

На думку автора, смарт-спеціалізація – це цілісна система управлінських заходів, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності регіональної економіки через інструменти консолідації, гармонізації, узгодження інтересів щодо підприємницького вибору векторів використання регіонального потенціалу, що є перспективним для трансформацій регіонального інноваційного розвитку та підвищення якості життя суспільства.

Висновки. Регіон є соціально-економічною платформою виникнення і реалізації економічних інтересів.

Наявна асиметрія в реалізації регіональних економічних інтересів в Україні зумовлена такими причинами:

– територіальними з причин неефективності ресурсного забезпечення;

– економічними через нерівномірність концентрації економічних ресурсів між рівнями влади як результат диспропорції в промисловому, ресурсно-інфраструктурному розвитку регіонів;

– соціальними через відмінності основних аспектів людського розвитку в регіональному розрізі: відтворення населення; соціальне становище; комфортне життя; добробут; гідна праця; освіта;

– інформаційними через диспропорції формування та розвитку інформаційного потенціалу.

Для поліпшення рівня життя населення та усунення диспропорцій розвитку територій доцільно забезпечити процеси консолідації, гармонізації ключових інтересів розвитку суспільства. Ефективність зазначених процесів в практичній площині регіону є можливою за умови узгодження та формування балансу економічних інтересів щодо підприємницького вибору напрямів використання регіонального потенціалу.

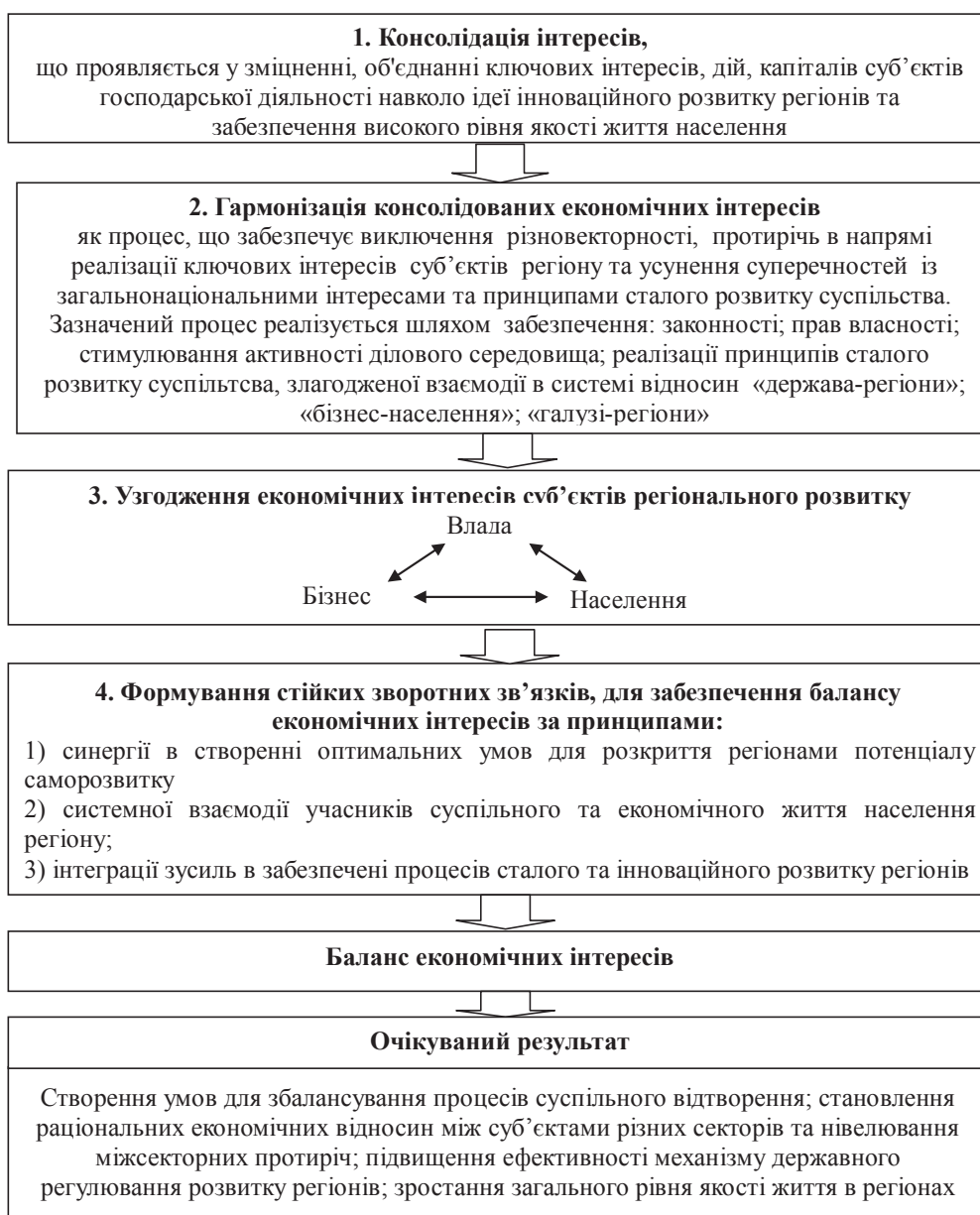

Рис. 1. Ключові етапи формування балансу економічних інтересів суб'єктів регіонального розвитку

Джерело: складено автором

Список літератури:

1. Попова Н.М. Підходи до визначення оптимальних економічних результатів гармонізації управлінської діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 5. Том 3. С. 138–141.
2. Шаріпова О.С. Гармонізація діяльності як процес забезпечення економічної безпеки підприємства. *Управління проектами та розвиток виробництва*: зб. наук. пр. м. Луганськ: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2012. №1 (41). С. 50–55. URL: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/41/12sosebp.pdf>. (дата звернення: 05.11.2019).
3. Безбожний В.Л. Гармонізаційний підхід до забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*: зб. наук. праць Східноукраїнського НУ ім. В. Даля, 2010. Вип. 22. Ч. 2. м. Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля. С. 54–60.
4. Попова Н.М. Гармонізація як фактор підвищення економічної безпеки діяльності підприємств. *Вісник СХУ ім. В. Даля*. 2011. № 3(157) Ч. 2. С. 174–180.
5. Ляшенко О.М. Гармонізація інтересів – ландшафт управління економічною безпекою підприємства. *Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіонів України*: зб. тез Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конференції. м. Дніпропетровськ: ДДФА, 2009. С. 28–30.
6. Богомолова Н.І. Особливості розвитку гармонізаційно-економічного механізму прискорення залізничних перевезень. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=117>. (дата звернення: 07.11.2019).

7. Статівка Н.В. Гармонізація інтересів суб'єктів економічного простору в процесі державного регулювання економіки. Харківський регіональний інститут державного управління. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/1/08.pdf>. (дата звернення: 03.11.2019).
8. Теслюк Р. Умови та чинники якості життя населення. *Вісник Львів.ун-ту. Серія географічна*. 2004. Вип. 34. С. 286–291.
9. OECD/DAC. Strategies for Sustainable Development: Practical Guidance for Development Cooperation [Електронний ресурс]: OECD. Paris, 2001. 73 p. URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/34/10/2669958.pdf>. (дата звернення: 09.11.2019).
10. UNCSO. Guidance in Preparing a National Sustainable Development Strategy: Managing Sustainable Development in the New Millennium [Електронний ресурс]: UNCSO Background Paper 13. DESA/DSD/PC2/BP13, 2002. 46 p. URL: <http://www.undp.org/fssd/docs/guidprepnsds.pdf>. (дата звернення: 30.10.2019).
11. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. Київ: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с.
12. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / за наук. ред. акад. НААН України, д. е. н., проф. М.А. Хвесика, д. г.-м. н., проф. С.О. Лизуна; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. 64 с.
13. Гаврилишин Б., Вовк В. Стратегія сталого розвитку та європейська модель «єко-соціальної ринкової економіки» як основа конкурентоздатності України в сучасну епоху. *Аналітична записка та рекомендації новій владі*. Фондація Зелений Кіт. Мережа екологічних блоків. URL: <http://www.greenkit.net/Members/intereco/strategy>. (дата звернення: 15.11.2019).
14. Лібанова О.М. Суспільна модернізація в контексті сучасних соціальних викликів. *Україна на шляху до європейської соціальної держави*: зб. матеріалів міжнар. конф.; 26 трав. 2011 р. / за ред. докторів екон. наук, професорів А.М. Колота, Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. м. Київ: КНЕУ, 2011. 288 с.
15. 2018 Social Progress Index. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/social-progress-index-results.html> (дата звернення: 08.11.2019).
16. Регіональний людський розвиток: статистичний збірник / Державна служба статистики України Київ, 2018. С. 72 URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_rlr2017_pdf.pdf (дата звернення: 08.11.2019).
17. Звіт з надання дослідницьких послуг за договором № ССК/2019 «Визначення основних напрямів смарт-спеціалізації міста Києва». м. Київ, 2019. URL: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2019/10/22/Zvit_dosl.pdf.

References:

1. Popova, N.M. & Sharipova, O.S. (2011). Pidkhydy do vyznachennia optymalnykh ekonomichnykh rezultativ harmonizatsii upravlinskoi diialnosti [Approaches to determination of optimal economic results of management harmonization]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 5, no. 3, pp 138–141.
2. Sharipova, O.S. & Nadon, A.A. (2012). Harmonizatsiia diialnosti yak protses zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Harmonization of activity as a process of ensuring the economic security of the enterprise] *Upravlinnia proektamy ta Rozvytok vyrobnytstva: zb. nauk. pr.* Luhansk: vyd-vo SNU im. V. Dalia, vol. 1, no. 41, pp. 50–55. Available at: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/41/12sosebp.pdf>. (accessed: 05.11.2019).
3. Bezbozhnyi, V.L. (2010). Harmonizatsiinyi pidkhid do zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Harmonization approach to ensuring the socio-economic security of the enterprise]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemnytstvo. Zb. Nauk. prats Shkhydnoукраїнського NU im. V. Dalia*, vol. 22, no. 2, pp. 54–60.
4. Popova, N.M. (2011). Harmonizatsiia yak faktor pidvyshchennia ekonomichnoi bezpeky diialnosti pidpriemstv [Harmonization as a factor in improving the economic security of enterprises]. *Visnyk SNU im. V. Dalia*. Luhansk: SNU im. V. Dalia, vol. 3, no. 2, 174–180.
5. Liashenko, O.M. (2009). Harmonizatsiia interesiv – landshaft upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Harmonization of interests – an enterprise economic security management landscape]. Proceedings of the *Aktualni problemy ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku rehioniv Ukrainy* [Actual problems of economic and social development of Ukrainian regions] (Ukraine Dnipropetrovsk). Dnipropetrovsk: DDFA, pp. 28–30.
6. Bohomolova, N.I. Osoblyvosti rozvytku harmonizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu pryskorennia zaliznychnykh perevezen [Features of development of the harmonization and economic mechanism of acceleration of railway transportation]. *Efektivna ekonomika* [An efficient economy] (electronic journal). Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=117> (accessed: 07.11.2019)
7. Stativka, N.V. (2008). Harmonizatsiia interesiv subiektiv ekonomichnoho prostoru v protsesi derzhavnoho rehulivannia ekonomiky [Harmonization of interests of economic entities in the process of state regulation of the economy] Available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/1/08.pdf>. (accessed: 03.11.2019).
8. Tesliuk, R. (2004) Umovy ta chynnyky yakosti zhyttia naseleння [Conditions and factors of quality of life of the population]. *Visnyk Lviv.un-tu. Seriiia heohrafichna*, vol. 34, pp. 286–291.
9. OECD/DAC. Strategies for Sustainable Development: Practical Guidance for Development Cooperation. *OECD*: Paris, 2001, p. 73. Available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/34/10/2669958.pdf> (accessed: 09.11.2019).
10. UNCSO. Guidance in Preparing a National Sustainable Development Strategy: Managing Sustainable Development in the New Millennium. *UNCSO Background Paper 13. DESA/DSD/PC2/BP13*, 2002. 46 p. Available at: <http://www.undp.org/fssd/docs/guidprepnsds.pdf>. (accessed: 30.10.2019).
11. Natsionalna paradyhma staloho rozvytku Ukrainy (2012) [National paradigm of sustainable development of Ukraine]. Kiev: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy», pp. 72. (za zah. red. akademika NAN Ukrainy, d. t. n., prof., засл. diiacha nauky i tekhniky Ukrainy B.Ye. Patona).

12. Suchasni napriamy ekonomichnoho zabezpechennia ratsionalnogo pryrodokorystuvannia v Ukraini (2013) [Modern directions of economic support of rational nature management in Ukraine]. Kyiv: DU IEPSR NAN Ukrainy, pp. 64.

13. Havrylyshyn, B., Vovk, V. Stratehiia staloho rozvytku ta yevropeiska model «eko-sotsialnoi rynkovoï ekonomiky» yak osnova konkurentozdatnosti Ukrainy v suchasnu epokhu [Sustainable development strategy and European model of «eco-social market economy» as a basis for Ukraine's competitiveness in the modern era]. *Analitychna zapyska ta rekomendatsii novii vladi. Fundatsiia Zelenyi Kit. Merezha ekolohichnykh blokiv*. Available at: <http://www.greenkit.net/Members/intereco/strategy>. (accessed: 15.11.2019).

14. Libanova, O.M. 2011 Suspilna modernizatsiia v konteksti suchasnykh sotsialnykh vyklykiv [Social modernization in the context of contemporary social challenges]. Proceedings of the *Ukraina na shliakhu do yevropeiskoi sotsialnoi derzhavy (Ukraine, Kiev, May 26, 2011)*. Kyiv: KNEU, pp. 288.

15. 2018 Social Progress Index. Available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/social-progress-index-results.html> (accessed: 08.11.2019).

16. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2018) *Rehionalnyi liudskyi rozvytok* [Regional human development], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_rlr2017_.pdf (accessed: 08.11.2019).

17. Vyznachennia osnovnykh napriamiv smar-spetsializatsii mista Kyieva [Determination of the main directions of smar-specialization of the city of Kiev]. *Zvit z nadannia doslidnytskykh posluh za dohovorem № SSK/2019*. Available at: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2019/10/22/Zvit_dosl.pdf (accessed: 16.11.2019).

КОНСОЛИДАЦИЯ И ГАРМОНИЗАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНТЕРЕСОВ КАК ДЕТЕРМИНАНТЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ РЕГИОНА

В статье исследованы процессы консолидации и гармонизации экономических интересов как детерминанты повышения качества жизни населения региона. Рассмотрены результаты интегральной оценки человеческого развития, что позволило выявить диспропорции качества жизни населения по регионам страны. Определено, что улучшение качества жизни населения и уменьшение дифференциации территориального развития потребует процессов консолидации экономических интересов в региональной плоскости их гармонизации и согласования с общенациональными интересами, а также формирования баланса экономических интересов. Отмечено, что консолидация интересов является интеграцией деятельности субъектов регионального хозяйствования, которая может быть получена путем устранения разноректорности в системе экономических интересов. Рекомендовано ключевые этапы формирования баланса экономических интересов субъектов регионального развития.

Ключевые слова: экономические интересы, консолидация, гармонизация, согласование, балансирование, реализация региональных экономических интересов, качество жизни населения региона.

CONSOLIDATION AND HARMONIZATION OF ECONOMIC INTERESTS AS DETERMINANTS OF IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION

The article explores the processes of consolidation and harmonization of economic interests as determinants of improving the quality of life of the region's population. A regional section of the results of an integrated assessment of human development is considered, which allows us to identify imbalances in the quality of life of the population in the regions of the country. It has been determined that improving the quality of life of the population and reducing the differentiation of territorial development will require the processes of consolidation of economic interests in the regional plane of their harmonization and harmonization with national interests, as well as the formation of a balance of economic interests. It is noted that the consolidation of interests is an integration of the activities of regional economic entities, which can be obtained by eliminating the diversity in the system of economic interests. It is substantiated that the improvement of the quality of life of the population of the regions due to the formation of a balance of economic interests of regional policy subjects is a complex, dynamic process and requires the solution of a wide range of problems, which are conditionally divided into the following groups: theoretical and methodological in nature. The key stages of forming a balance of economic interests of regional development entities are recommended among which are: consolidation; harmonization of consolidated economic interests; coordination of economic interests of regional development entities (government, business, population); formation of stable feedbacks to ensure a balance of economic interests behind the principles of synergy, systemic interaction, integration of efforts form the balance sheet of interests. The expected results from the balance of economic interests of regional development are: creation of conditions for balancing the processes of social reproduction; the establishment of rational economic relations between subjects of various sectors and the leveling of intersectoral contradictions; increasing the efficiency of the mechanism of state regulation of regional development; increase in the general level of quality of life in the regions.

Key words: economic interests, consolidation, harmonization, harmonization, balancing, realization of regional economic interests, quality of life of the population of the region.

Науковий журнал

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Серія: Економіка і управління

Том 30 (69). № 6, 2019
Частина 1

Коректура • *О. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *І. Стратій*

Адреса редакції:

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

м. Київ, вул. Івана Кудрі, 33

Телефон редакції: +38 (095) 430 01 12

Електронна пошта: editor@econ.vernadskyjournals.in.ua

Сторінка журналу: www.econ.vernadskyjournals.in.ua

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 14,51. Ум. друк. арк. 14,88.

Підписано до друку 27.12.19. Замов. № 1120/05. Наклад 150 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а

Телефони: +38 (0552) 39 95 80, +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.